

Surgörning av flytgödsel

Erik Sindhøj, forskare
RISE – Research Institutes of Sweden
erik.sindhoj@ri.se

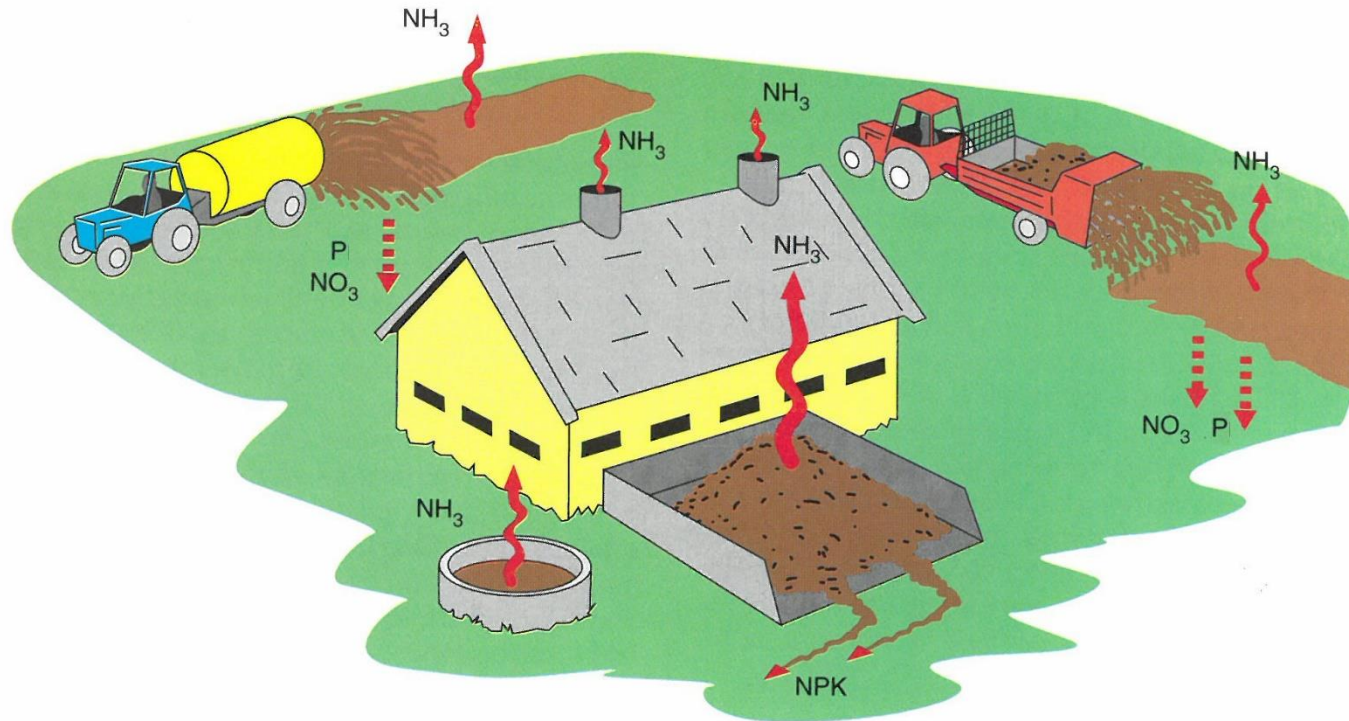

Innehåll

- Är ammoniakavgång fortfarande ett problem?
- Hur surgörning av flytgödsel kan hjälpa
- Lösningar på gårdsnivå
- Resultat
- Är det något för Sverige?

Kväveförluster från stallgödsel

NH_3 = ammoniak
 NO_3 = nitrat
 P = fosfor

Förbättrad gödselhantering

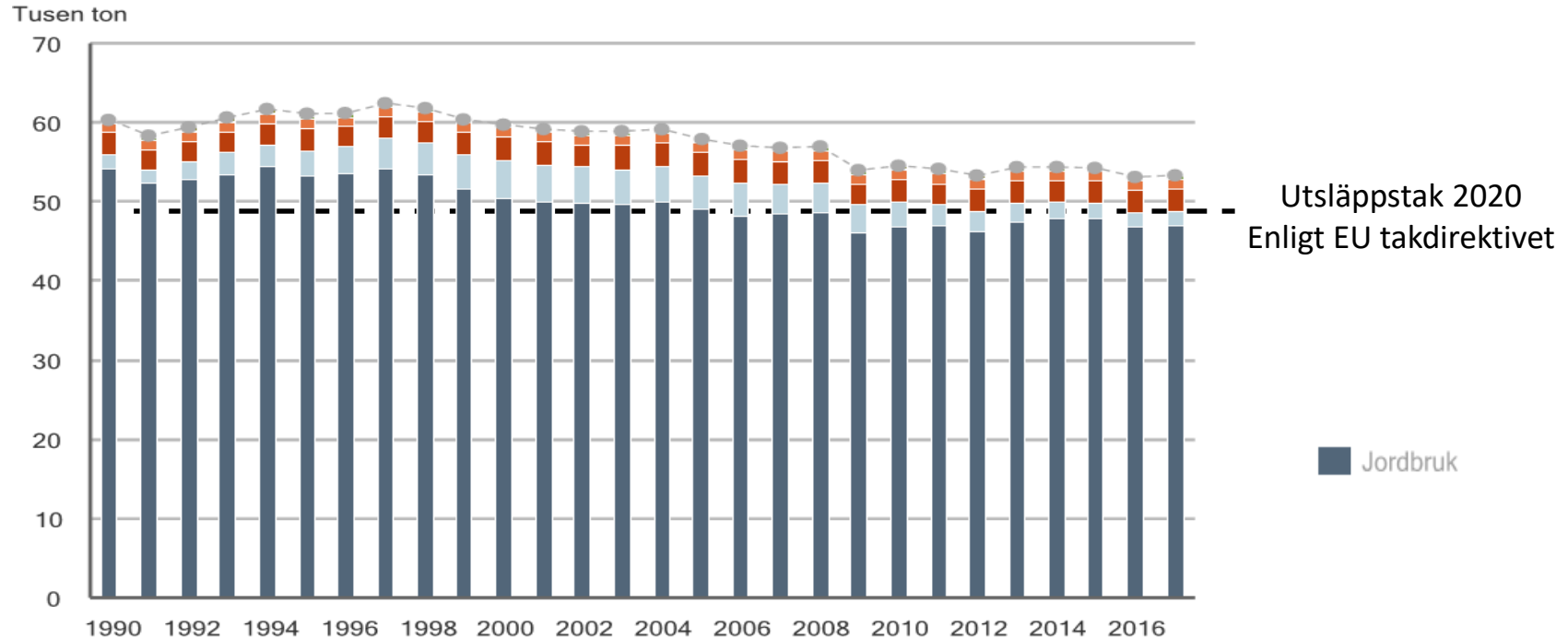
	Fastgödsel	Flytgödsel
2016	38	62
2005	49	49
1997	62	37

Flytgödsel spridning	Bredspridning	Släpslang	Myllning
2016	28%	68%	4%
2005	61%	36%	1%
1997*	82%	17%	-

*Både flytgödsel och urin

Källa SCB

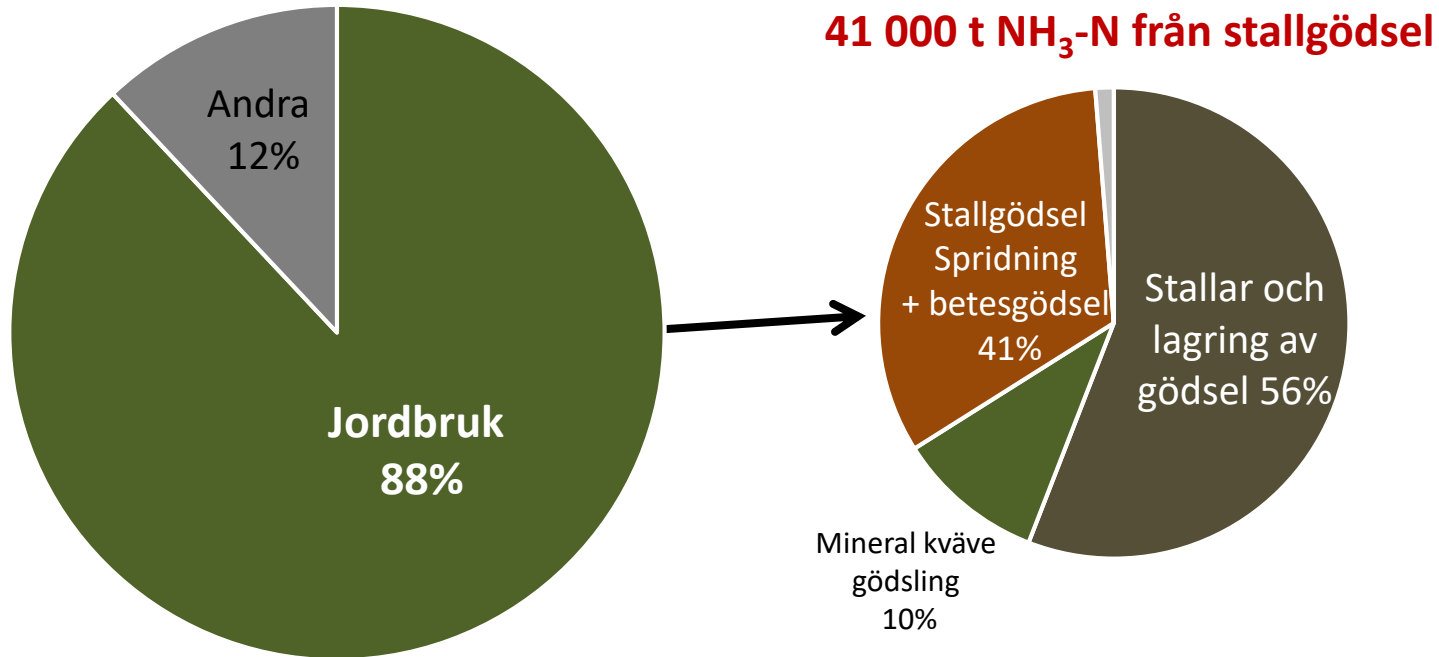
Ammoniakavgång i Sverige

Utsläpp av ammoniak till luft 1990-2017

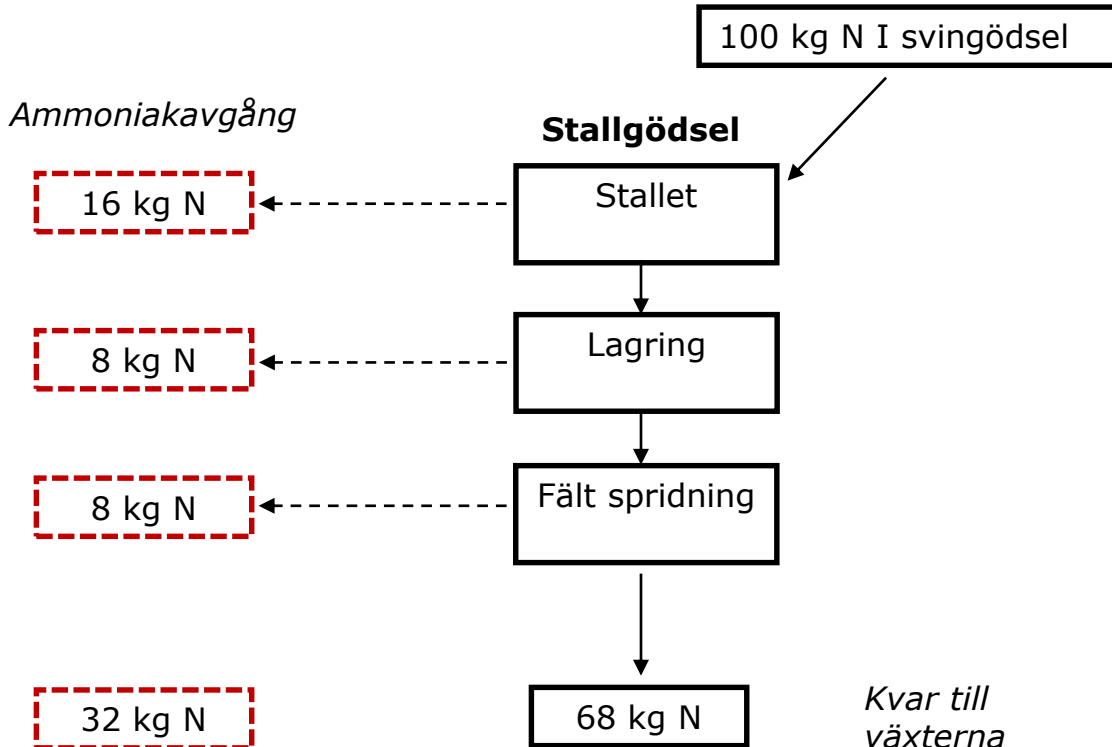
Källa: SMED

Ammoniakavgång från Sverige 2017

Källa: SMED 2019

Kväveförlust via ammoniakavgång

Ammoniakavgången blir en direct kväve förlust från gården.

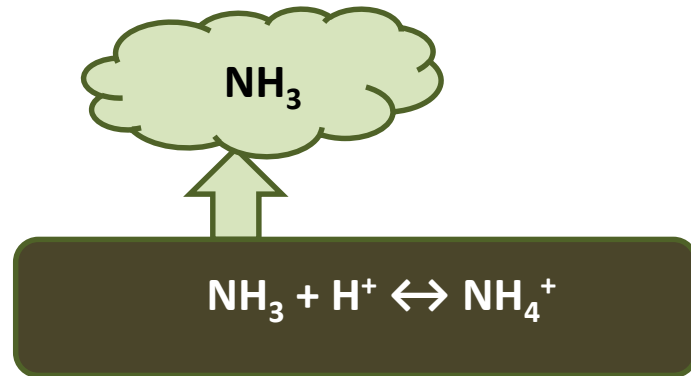
Att minska ammoniakavgång borde leda till ökad gödselvärde och mindre behov av mineralgödsel.

Kvar till växterna

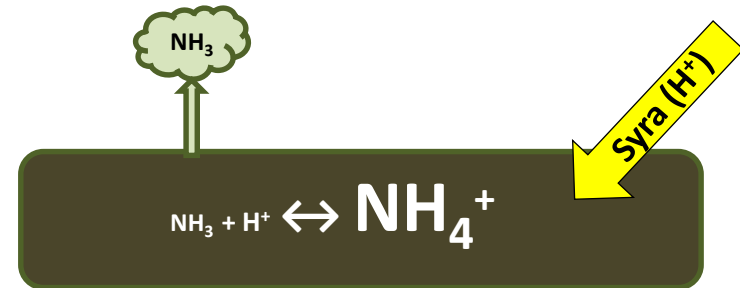
Källa: Kai et al. 2008

Hur kan surgörning hjälpa?

Balans mellan ammoniak och ammonium

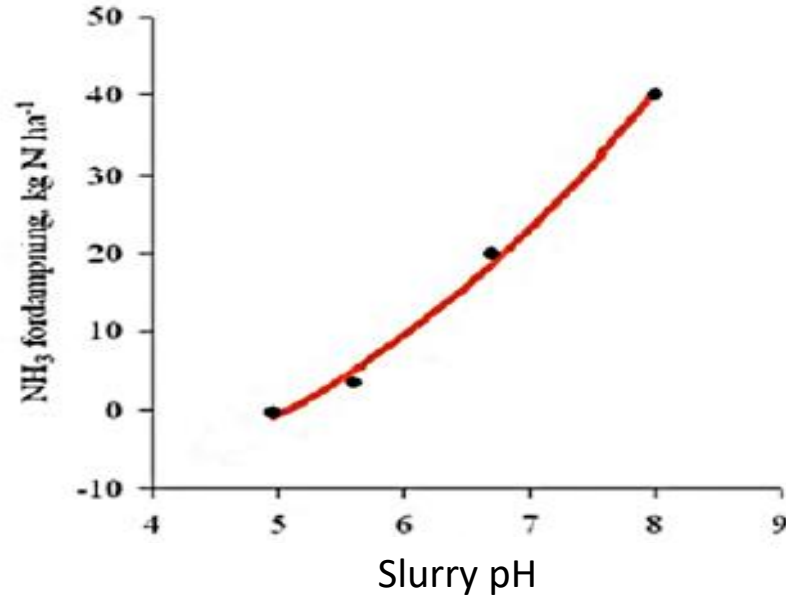

Syra tillgodogörs vätejoner (H^+)

Direkt påverkan av surgörning på ammoniakavgång

(Jarvis and Pain, 1990)

Att surgör gödsel på gården

i-stallet

i-lager

i-fält

Ung. 18% av flytgödsel surgjordes i DK under 2016*

*Karen Peters, DK EPA

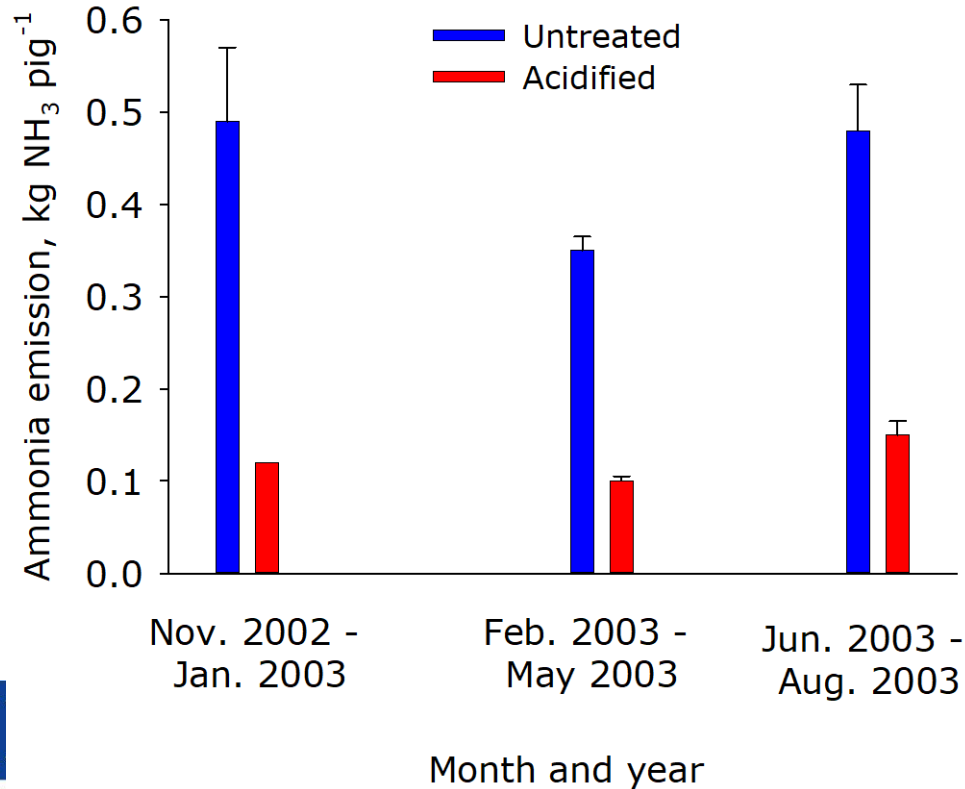
I-stall surgörning

Photo: JH Agro

- Ungefär 150 anläggningar, 50/50 svin/nöt
- Minskar ammoniakavgång från stallet, lager och spridning
- Sänker pH till 5.5 >> större förbrukning av syra
- 56-70% mindre ammoniakavgång från grisar
- 50% mindre ammoniakavgång från nöt
- Bättre arbetsmiljö och klimat för grisar
- Mindre metan utsläpp från gödsel under lagringstid
- Helt automatiskt gödselhantering
- Mindre eller ingen omrörning behövs
- Fast installation på gården

I-stall surgörning svin (Kai et al. 2008)

Surgörning under lagringstiden

Minskning av ammoniakavgång (%)	Reference
67	Petersen et al. 2014
90	Reguero et al. 2016
+90	Rodhe et al. 2018
62	Sommer et al. 2017

Lagringsförsök i Uppsala på Baltic Slurry Acidification projekt

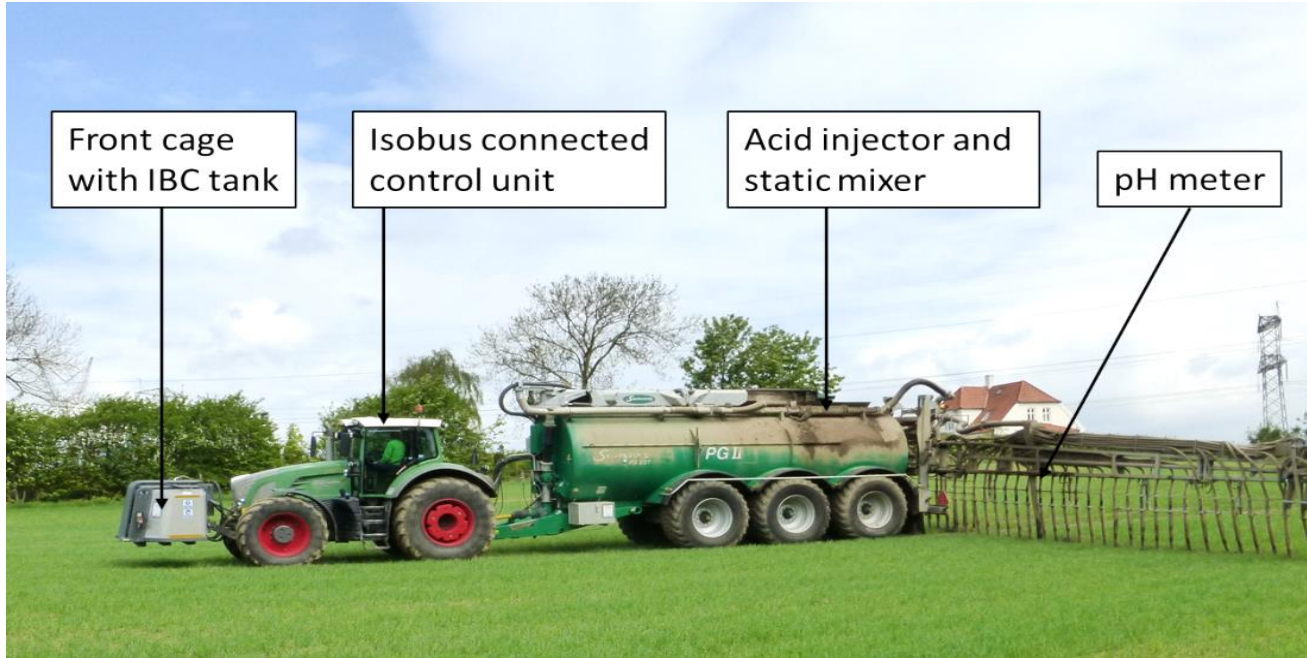

I-lager surgörningsteknik

- Används strax innan spridning, därmed minskar ammoniakavgång bara vid spridningen
- Sänker pH till 6.0
- Behövs erfarenhet för att minimera skumning
- Effektiv teknik för maskinstationer

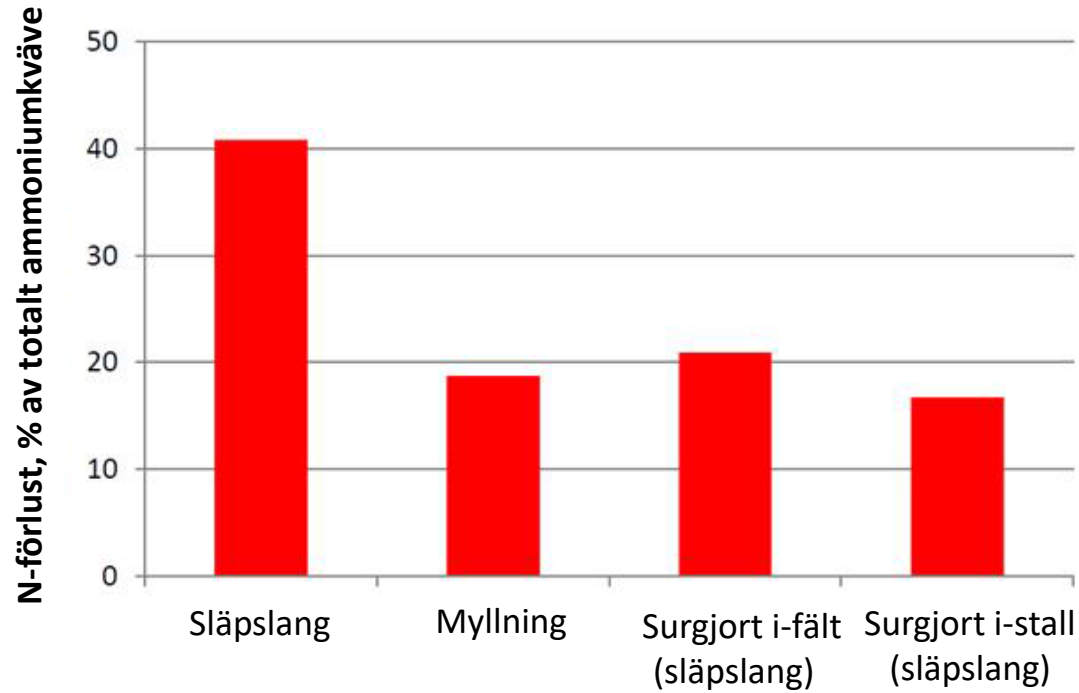
I-fält surgörning under spridningen

- Flexible med syre användning
- Minst syre användning, pH till 6.4 räckes
- Enkel syra hantering i IBC behållare
- Effektiv teknik för maskinstationer

Surgörning i-fält

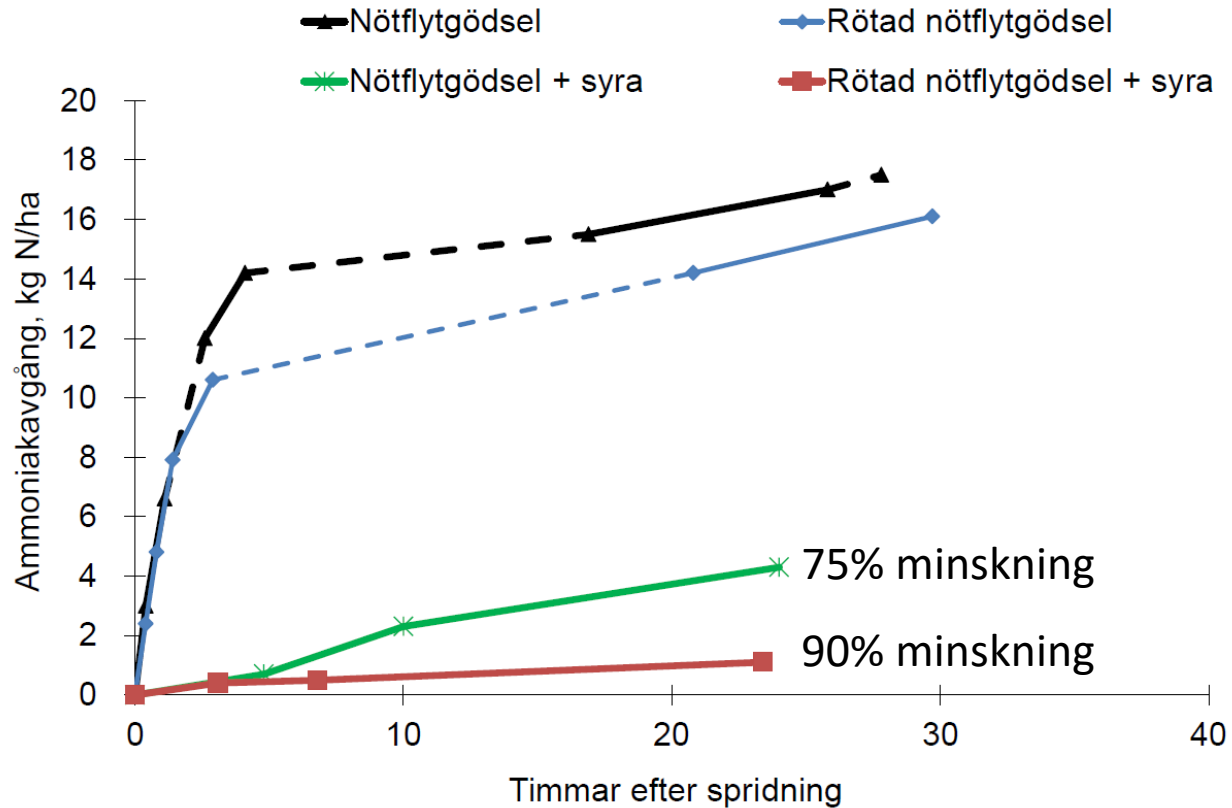
Ammoniakavgång från nötflytgödsel på vall i juni i DK

Källa: Århus University and SEGES

Mjölby 2019-10-24

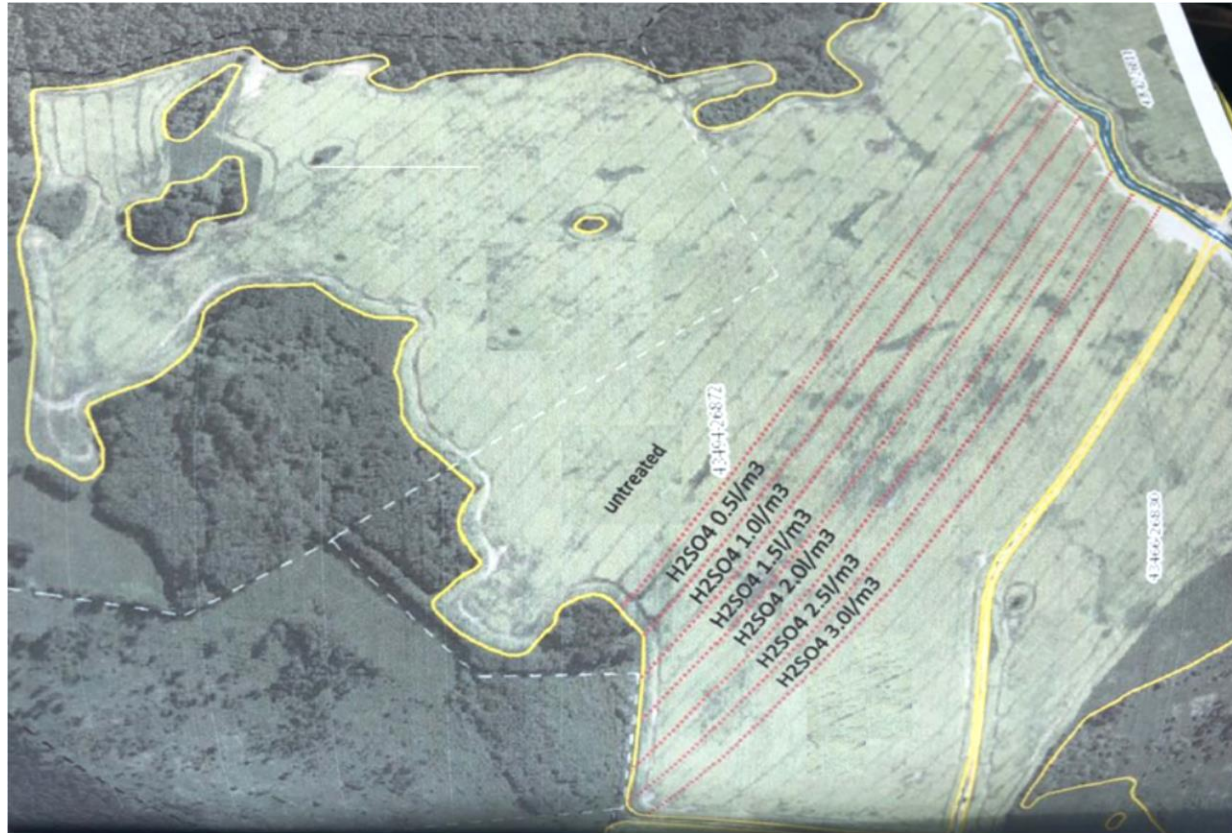
Ammoniakavgång på vall i Sverige

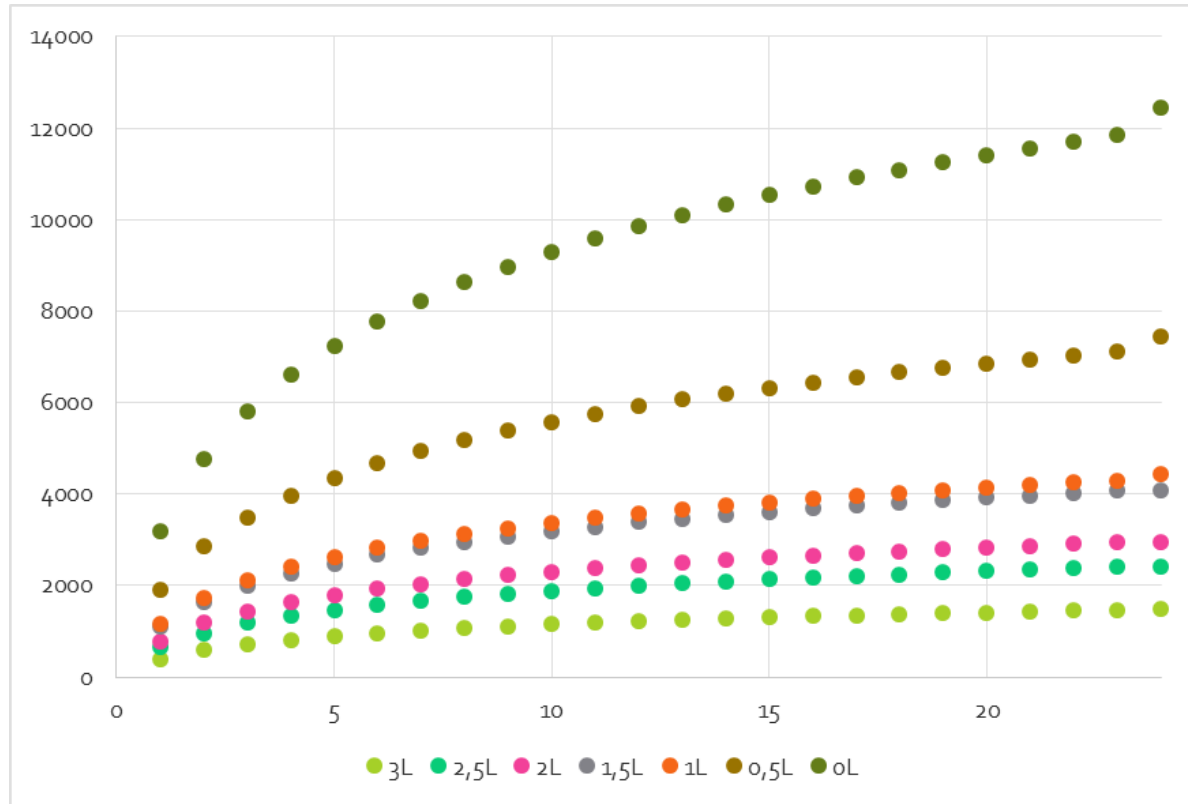
Rodhe et al., 2014

Mjölby 2019-10-24

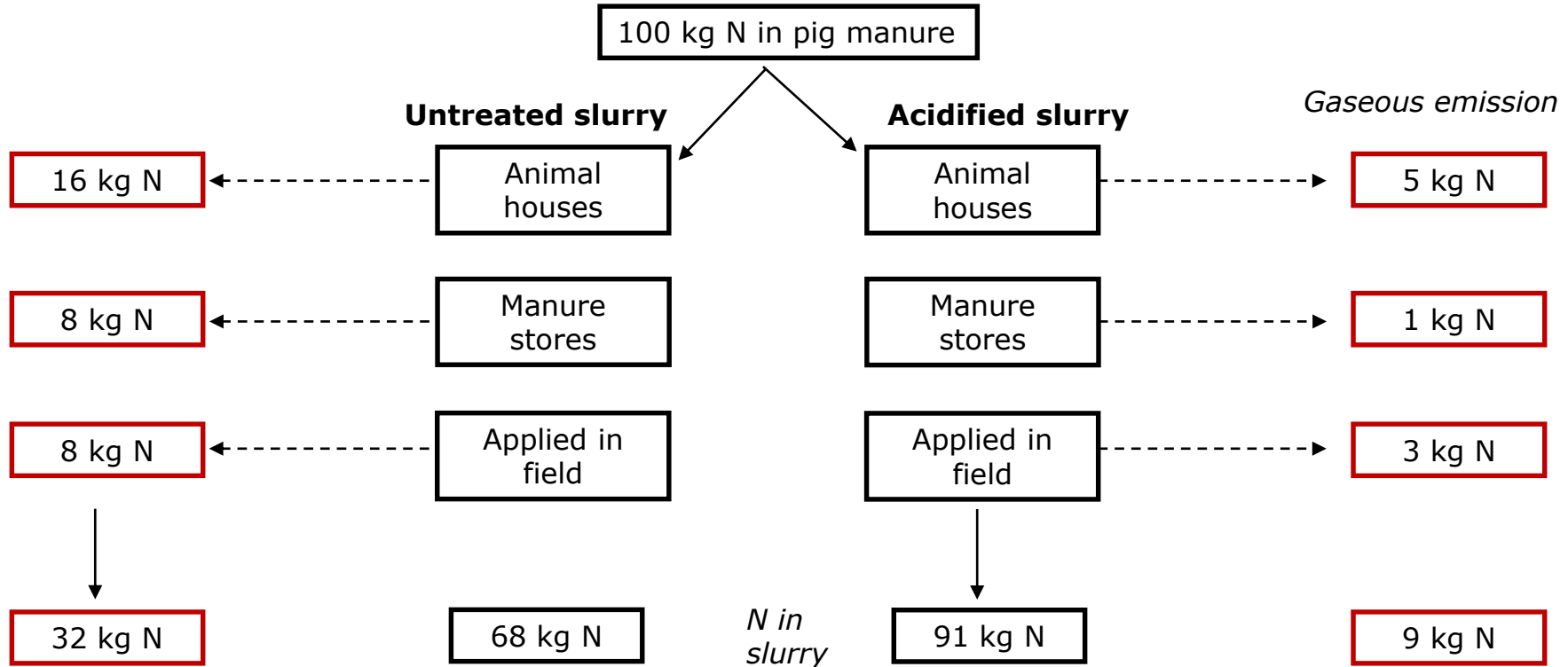
Höstvete, Lettiskt fältförsök

Ammoniakavgång de första 24 timmar efter spridning, g ha⁻¹

Kväveförlust via ammoniakavgång

Källa: Kai et al. 2008

Fältförsök

- SE 3 yrs
- DE 3 yrs
- EE 2 yrs
- FI 2 yrs
- LV 1 yr
- LT 1 yr
- PL 2 yrs

Fältförsök

- Surgörning sparade 10-20 kg N ha⁻¹
- Surgjord gödsel täckte grödans behov av svavel, alltså ingen behov av extra mineral svavel gödselmedel
- Det fanns icke signifikant trender mot ökade avkastning vissa år och andra år fanns inga skillnader
- Surgörnings påverkan på skörden kan påverkas av väderförhållanden vid spridning och under växtsäsong, kvävehalter i marken och gödslings nivå.

Svavelsyra- och spridnings kostnader

(25 m³ flytgödsel/ha)

Syra- mängd	kg S/ha	Syra Bulk (SEK/ha)	Syra IPC-tank (SEK/ha)	Spridnings kostnad/ha	Totalt kostnad (SEK/ha)	Prova på- erbjudande (SEK/ha)
1 l	0,58 kg/l	2,65 kr/l	6,27 kr/l	4,01 kr/m ³		3,90 kr/l syra 2 kr/m ³ gödsel
1 l	14,4	66,4	156,6	100,5	167-257	148
1,5 l	21,7	98,9	234,9	100,5	199-336	196
2,0 l	28,9	132,8	313,2	100,5	233-414	245

Skördeökning minus kostnader

Ca 25 m³ flytgödsel/ha

Skörd	Tillfört NH ₄ -N (kg/ha)	Skördeökning (%)	Skördeökning (kg DM/ha)	Vallvärde* (SEK/ha)	Totalt kostnad spridning + syra (SEK/ha)
1:a skörd Vall (2014)	45	23%	510	526-631	233-414
2:a skörd Vall (2014)	45	24%	120	123-149	233-414
2:a skörd Vall 3 (2016)	50	8%	380	392-470	186-303

*Vallvärde 1-1,20 kr/kg TS

Hushållnings
sällskapet

Mjölby 2019-10-24

greppa näringen

EUROPEAN
REGIONAL
DEVELOPMENT
FUND

EUROPEAN UNION

Sveriges första gödselspridare med surgörningsteknik

EUROPEAN
REGIONAL
DEVELOPMENT
FUND

 Interreg
Baltic Sea Region

Br. GÖRANSSONS
Maskinstation
KVIDINGE

Surgörningsteknik fungerar, men är det något för oss i Sverige?

+

- Minskar signifikant ammoniakavgången
- Ökar växtnäringsvärdet av flytgödsel
- Fördelar för både lantbrukare och samhälle
- Teknik finns i Danmark, lätt att importera
- Utrustning kan användas för minskning av lukt
- Flexibel surgörning

-

- Investeringskostnad
- Infrastruktur med syrahantering mellan gårdarna existerat inte idag (driver upp syrakostnad)
- Finns ingen efterfrågan för surgörning från kunderna
- Positiva inverkan på skörd inte varje år
- Inga verkliga incitament för att minska utsläppen av ammoniak

Slutsatser och rekommendationer

- Surgörning av flytgödsel minskar ammoniakavgång signifikant
- Ökat kväveutnyttjande i stallgödsel ska leda till mindre behov av mineralgödsel
- Det behövs incitament för att lantbrukare ska ta den ekonomiska risken
- Ett system för surgörning av gödsel under lagringstiden behövs utvecklas för svenska förhållande
- Vi rekommenderar att lagstiftning anpassas så att surgörning av gödsel kan likställas med myllning och användas som metod för att minska ammoniakavgång

Tack!

Erik Sindhöj

RISE – Jordbruk och livsmedel

erik.sindhoj@ri.se